

92. Dilemma

Stille zaterdag 2010

Ik geloof niet in een sterke man. Sterke man weet het altijd beter en schrijft ons voor dat we ons moeten laten inenten tegen het leven, schrijft ons voor dat we niet mogen roken, omdat sigarettenrook blijkbaar gevaarlijker is dan het inademen van uitlaatgassen van auto's, en schrijft ons voor waar ons belastinggeld aan besteed moet worden (door dit namens ons te doen). Ik geloof in het individu. Het individu dat durft af te wijken van de norm, wat die norm ook moge voorschrijven.

Christus was een individu in extremum. Hij gaf geen regels, Hij stelde een voorbeeld en gaf vergelijkingen waar je over kunt nadenken. Natuurlijk kunnen wij - anders dan Hij - niet zonder regels leven, eenvoudig omdat we min of meer gevangen zitten in een milieu, in een sociale context, in een economische situatie, of in een filosofie die wij hebben meegekregen of onderweg hebben leren kennen of ontwikkeld. Het enige wat we kunnen doen is elke regel die wij niet kunnen onderschrijven proberen geschrapt te krijgen, of te negeren. In dat opzicht - het negeren van de wet - is het misschien verheugend dat de misdaad en het terrorisme toenemen? Helaas is het een negatief teken. Het bracht mij wel op de volgende stelling: Hoe meer een overheid ons de ruimte geeft om zelf ergens voor verantwoordelijk te zijn, hoe meer sociale betrokkenheid dat impliceert en hoe minder, op de lange duur, daardoor de neiging tot criminaliteit. Andersom geformuleerd: *Hoe meer de overheid betweterig voor ons regelt, hoe groter de druk op crimineel gedrag.* (En dan heb ik het nog niet eens over wat die betweterigheid al niet voor UWV-, IBG- en EPD-bureaucratie met zich meebrengt, en wat dat al niet kost.) Het lijkt mij alsof ik een open deur heb ingetrapd, maar dan zou die deur in Den Haag toch bekend moeten zijn?

We hebben mijns inziens te maken met een soort piramide van verantwoordelijkheid. Deze piramide is alshetware het complement van die van Maslov. Maslov's piramide van behoeftenbevrediging is opgebouwd vanuit honger en dorst aan de basis, waarboven respectievelijk veiligheid, sociale omgeving, status en erkenning totaan zelfontwikkeling aan de top van de piramide, ofwel, kort samengevat: *Erst das Fressen und dann die Moral*!. De piramide van verantwoordelijkheid werkt omgekeerd: als een tiental mensen onze regering uitscheldt - in het midden latend welke bijvoeglijke naamwoorden ik zelf gebruik - scheppen ze daarmee een bepaald klimaat en stimuleren ze in dat klimaat een honderdtal aan mensen die het ermee eens zijn doch geen alternatief zien en daaronder een duizendtal mensen dat nog minder intellectuele of creatieve speelruimte in zijn geest heeft, maar dat wel bereid is tot het leggen van bommen onder het Binnenhof. Die verantwoordelijkheid is het voortdurende dilemma van

Uw columnist, V.L.